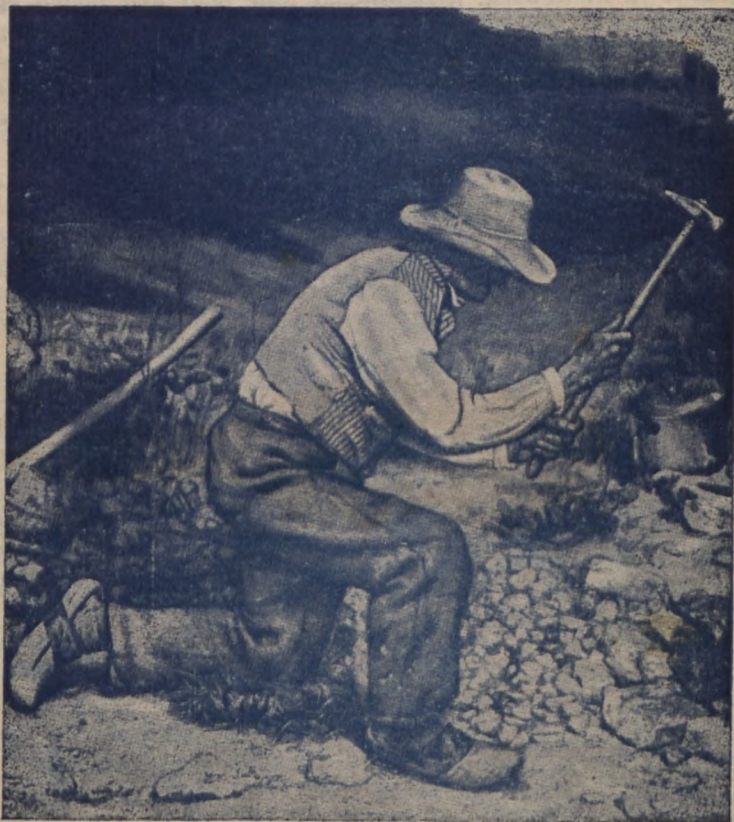

KIIVALDIK

Gustave Courbet

Kivilõhkuja

Gustave Courbet.

Prantsuse 19. sajandi kunst on rikas kõlavate nimede poolest. Esikohal nende hulgas seisab realistliku voolu tähtsama esitaja Gustave Courbet (sünd. 1819, surnud 1877) nimi.

Kogu Courbet elu on olnud võitlus, kõigepäält võitlus oma kunstilise ilmavaate eest, kuid ühenduses sellega ka võitlus sotsiaalsete ideaalide cest. See võitlus algas juba ta noorpõlves; ta isa — provintsi väikekodanlane — ei tahtnud kuuldagi noore Courbet soovist pühendada end kunstile. Alles pika võitluse järele annab isa järele ja Courbet'l avaneb võimalus Pariisi sõita ja maalikunsti õppima hakata. Ka Pariisis sattus ta kohe vastollu oma ümbrusega. Prantsuse selleaegses ametlikus kunstis valitses pääliskaudne, maneerlik ja eluvõõras akademism, Courbet aga seadis oma lipukirjaks järjekindla realismi. Ilu peitub tões, nii õpetas Courbet; kunstnik ei tohi kujutada antiikaja jumalaid ja kangelasi, keda ta näind ei ole, vaid peab kujutama oma ümbrust, ja kujutama nii, nagu see tõepoolest on, ilma igasuguse idealiseerimiseta. Seda nõudmist hakkas ta ka järjekindlalt teostama. Tekkis rida töid: „Matus Ornans'is“, „Ateljee“, „Suplejad naised“ j. t., hulk portreesid, kus Courbet kujutas äärmiselt kaasakiskuva otsekohesusega ja värskusega teda ümbritsevate lihtsate inimeste elu ja tööd. Need maalid kutsusid esile pahameele tormi; Courbet'le heideti ette maitsepuudust ja labasust, kuid heideti ette ka seda, et ta olevat revolutsionäär, tegevat oma kunstiga sotsialistlikku propagandat ja õõnestavat ühiskonna aluseid. Courbet aga ei hoolind sugugi neist arvustustist ja mõnitustist, need andsid talle õieti just hoogu edasitötamiseks samas suunas. Courbet esinemine ei jäänd ka mõjuta; tema käsitlusviis leidis jälgijaid mõnede noorte kunstnikkude hulgas nii Prantsusmaal kui ka teistes Euroopa maades ja nii saab Courbet terve realistliku liikumise juhiks. Tema viimased eluaastad olid kurvad. Ta võttis osa kaunis aktiivselt 1871. a. komuuna liikumisest, pandi vangi ja suri Shveitsis maapaos.

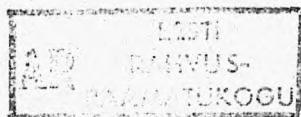
Courbet silmapaistvamaid töid on a. 1849 maalitud „Kivilõhkujad“, mille ühe osa reproduktsioon leidub käesoleva „Kevadiku“ numbri kaanel. Halli ja luitund maastiku foonil esineb vana kүүrus kivilõhkuja ärakurnatud kuju, traagiline oma sünges resignatsioonis. Eepiline suurejoonelikkus hoovab sellest maalist, kus üksiknähtuse kujutus omandand on üldinimliku tähenduse.

V. V.

Kui inimesed tahaksid maailma lunastamise asemel ennast lunastada ja inimkonna vabastamise asemel ennast vabastada, kui palju teeksid nad maailma lunastamise ja inimkonna vabastamise hääks.

A. Herzen.

Kaanepilt: Gustave Courbet — Kivilõhkuja.

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

№ 2.

VI aastakäik.

1928/29.

ILMAR TÖNISSON.

Märkmeid meie õppurkonna haigetest kohtadest.

„Ei saa haigust arstida ilma temast kõnelemata,“ sõnab arst ja see maksab ka ühiskondlike nähete kohta. Ei saa parandada vigu, kui neist tahetakse vaikida. Aga nagu õigele mõttele peaks järgnema selle avaldamine kõnes, nii peab ka rääkimisele järgnema tegu. Muidu muutub eeltegevus mõttetuks.

Meie õppurkonnas on parandust vajavaid nähteid millest avalikult ei armasteta rääkida, ega „millest avalikult ei räägitagi“. Selle tiitlisest R. Rohu romaanist oli jutt eelmises „Kevadiku“ nr. Kuigi A. Kung õigusega osutas teose nõrku kohti, siiski ei või jätta rõhutamata, et sääli käsitletud pahesid esineb tõepoolest meie noorsoos (kuigi mitte noorsooliikumise tagajärgedena). Kui neid fakte ei taheta tõsta teadvusse, siis võib haigestuda kogu organism. Seepärast — rääkigem avalikult!

Meie õppurkond nii kesk- kui ka ülikoolis on liig suur; liig palju andetuid õpib kõrgemais õppeasutis. Viga poleks iseendast nii hirmus, kui negatiivne

külg seisaks ainult majanduslikus mittemetasuvuses, kui ainult rahvamajandus kannataks asjatult kulutat õpetamis-, ning andetud ise tühjaläind õppimise raha all. Sest on ju harituid inimesi ikka vaja, ja hää kui neid on palju. Natukene haridust valgub lõpeks nendegi kaudu hulkadesse, kes seda haridust ise vahest ei vääraks.

Teatavasti on harilikult negatiivne element positiivsest aktiivsem. Ja nii muutub teat. hulga (näit. klassi) üldpilt halvema elemendi taoliseks, kui seda on enam-vähem küllaldases proportsioonis. Kui andetuid tekib õppurkonda liig palju (ja kas neid sinna juba liiga pole tekkind?) siis esmalt kannatab selle all õppetöö: ta tempo läheb aeglasemaks ja ta paratamatult pääliskaudistub. Tagajärjeks muidugi intelligentsemate õppurite igavustunne, osavõtmatumus, ning (hiljem) haihtumine. Muidugi lisandub viimasel juhul hulka ka massi otsekohene mõju.

Aga vaimses ei avaldu veel andetute

päähüdaoht. Inimest, kes teotseb mille-giga vastumeelselt (nagu andetu õppur õpib praktilisil kaalutlusil), haarab tüh-justunne ning igavus. Tavaliselt täide-takse seda tühjust lõbuga — ja siin ongi meie koolinoorsoos esinevate pahede pääjuuri.

Tihti on nähete välised põhjused sisemisist eraldet. Kuna meie õppur-konna pahede sisemisi põhjusi temast endast peame otsima, on väliseks mõju-saks vahejuhuks meie seltskonna halb eeskuju. Majanduslikud tingimused (isiklikkude tähepanelukute järgi) mängi-vad vaid vormilise determinandi rolli: näit. juuakse jõukamais kihes paremat, kui vaesemais, üldjoontes aga sama-palju. Pahede levingul on suur tähtsus ka ühel endast väga positiivsel nähtel: meie noorsoo vabadusel. Vabadus eel-dab vastutustunnet ning noblessi, aga seda meil veel on vähe.

Pahed, millest rääkisime, jagunevad kahte pääliiki: narkootilisiks ning seksuaalseiks. Arvatavasti on meie noorsoos esimesed enam levinend. Aga mõle-mad pahed käivad käsikäes ja kuigi praegused andmed eriti viimase levingu kohta on väikesed, peab tähepanelik vaatleja siingi tunnustama seisukorra tõsidust. Igatahes peaks see olema aimatav läind kevadist Tallinna kooli-arstide nõupidamist ajalehist jälginuile. Ning kes võtab vaevaks vaadelda moe ning tantsu — kui erotiilise baro-meetri — seisu ning tähele paneb õppur-konna väljaspoolkoolise elu vahete-vahel kerklevat eesriiet, see saab vahenditu pildi olukorrast.

Pole kohatu siin peatuda mõne välis-maise paralleeli juures. Saksamaal enne Krantzi protsessi üldine vaade koolinoorsoo seksuaalsete ekstsesside pääle sarnanes meie praeguselle. Aga praegu revideeritakse neid laiemates seltskonnakihtideski. Ameerikas on kohtunik Ben Lindsey oma raamatuga „Moderni nooruse revolutsioon“ tänu-väärse selgitustöö kõrval paraku ka liiati ameerikalikku sensatsiooni teki-tand. (Üldse peab sääil, kus autor jär-jeldab, suhtuma sellesse teosesse tea-tava reservatsiooniga). Aga — Lindsey teened teiselpoolt on vastuvaidlematud:

ta on teind latentseid pahesid avalikuks ja seega avand võimaluse nende parandamiseks.

Millised on teed nende pahede paran-damiseks? See küsimus huvitab praegu laialdasi pedagoogide ringkondi. Kuid kuna see „parandamine“ on sihitud noortesse, siis ennekõike see küsimus peaks neid puutama. Ilma noorte aktiivse kaastegevuseta ei saa küsimus lahendet. Ja kindlasti tuleb see küsimus esmalt lahendada mõistuses; liig vähe on seni selgitet seksuaal küsimust; kuid nii elulised küsimused ei lase ennast lihtsalt alla suruda, nad revolteerivad, nad tungivad üles . . . ja kahjuks pahedena.

Tagasitülles teise pahe — narkotismi juurde, on siin juba näha aastatepikkuse noorsookarskustöö vilja. Vähemalt kelkimismeeleolu on vähenend, on natukenegi hakatud järelemõtlemä. Mul on kasutada ühe Tallinna gümnaasiumi viimases klassis korraldet ankeedi andmeid. Kui võtta mõõdupuuks see, arenemiselt keskmine 33-õppuriline abi-turient-klass, siis põhimõtteliselt alkoholi jaatajaid enam pole õppurkonnas. Siiski räägivad ankeediski mõned alkoholist, kui „meelte katalisaatorist“. Küsimu-sele „kas tegelikult tarvitab alkoholi?“ vastavad selgelt — eitavalt ainult 3; teised kas „proovivad“, või „ei keeldu väiksest napsutamisest“, või seletavad — „inimene olla lihalik.“ Tüüpiliselt tal-linlik on majandusliku momendi rõhu-tamine: alkohol olla rahakotile eriti kahjulik, osta ei maksvat, aga kui just pakutakse . . .

Tubaka kahjulikkuse kohta lähevad arvamised täiesti lahku. Kuna üks lakooniliselt lausub: „kasulik“, väidab teine — „kahjulikum kui viin.“ Kuna 4 õppurit tubakat koguni pooldab, ning 6 tingimisi lubab — leidub tege-likke järjekindlaid suitsetajaid 6 ja juhuslikke „kaasategijaid“ 10 õppurit. Seega üle poole klassi ei suitseta üldse mitte. Asjaolu et tubakat vähem tarvi-tetakse, kui alkoholi, tuleb osalt kar-tusest, et suitsetamine kergesti muutub harjumuseks (majanduslik motiiv!), osalt ka tubaka halvast maitsest (alko-holi tarvitab meie noorsugu ju peami-

selt marjaveinide näol). Üldse on meie koolinoorsoos tihti kuulda sõnu „raha“ ja „maitse“. See kaine hedonism mõistuse juhitud võib muutuda karskusmeelsusele soodsakski.

Siin kerkib esile karskuspropaganda meetodi küsimus. Praegu on eriti küpsema noorsoo seas narkotismi tervislised järeldused enam-vähem selged. Majanduslikust kahjust on samuti kaunis palju räägitud, aga eetilisi põhjendusi ja moraalset arusaamist on veel vähe. Viimase tõstmine üldharidustöö läbi on noorsookarskustöö esimesi sihte.

Ei saa olla osalist karskust. Nagu

ülal juhtisime tähelepanu seksuaalsete pahede pääle, nii kuulub ka igasuguste kõlblis-ühiskondlikkude väärnämete kõrvaldamine noorsookarskusliikumise programmi. Kuid seni kui karskus on ainult keelajaks: „Sa ei tohi!“ sääl on temast vähe kasu, sääl on ta liivale ehitet. Sest kunas pole keeldudest üle astunud?

Karskustöö teadlik siht peaks olema karskusmeelsust meie üldilmavaatesse sulatada, nii et ta samastuks puhta ellusuhtumisega. Ainult nii on karskusmeelsus püsiv ja jäädav nooruri hinges.

A. ASPEL.

Upton Sinclair 50-ne aastane.

Kui Georg Brandeselt küsiti korra, keda ta võivat soovitada Ameerika kaasaegseist kirjanikest lugemisvääriolistena, siis ta oli nimetanud kolm nime: Frank Norris'e, Jack Londoni ja Upton Sinclair'i. Need kolm näitasid esimestena kuidas kirjutada oleviku Ameerikast, tööstuslisest, masinaidehitavast Ameerikast.

Mis aga Sinclairi meile veel lähemale toob on see, et tema esitab meie oportunistlikus ajas veel neid voltair'ilikke traditsioone, mille järgi kirjanik peab olema kurja vastu võitlejaks ja rõhutute kaitsjaks. Kui meie nüüd kuuleme, et „Jungle“-raamatu autor on vangistet seepärast, et ta võttis osa demonstratsioonist miljonär Rockefelleri kontori ees, protestiks söekaevurite kallal toimepandud metsikuste vastu, kui kuuleme et Kalifornias Sinclair vangisteti seepärast, et ta julges ühel avalikul koosolekul Ühisriikide põhiseadust ette lugeda, siis meile see on mehisuse väljenduseks ühelt elukutselt, kes ei ole veel kaotanud oma iseseisvust.

Upton Sinclair sündis 20. septembril 1878. a. Baltimores. Sinclairite perekond oli üks vanemaid merimeeste perekondi. Mitmed Uptoni esivanemad olid olnud omaaja nimekaid laevastiku ohvit-

sere ja nende kangelastegudest oli säälund perekonnas terve rida mälestusi, millega toideti iga uut meessinclairi, kuni see lõpuks võttis tuld ja astus oma esivanemate jälgedesse.

Kodusõja järgi perekond oli jäänd aga vaeseks, nagu lugematu hulk teisi lõunariiklaste perekondi. Võim oli läänd ühes rikkusega ja järele olid jäänd ainult sünnipärane uhkus ja mälestused.

Uptoni isa teenides kaubareisijana oli andund pääsmatult joomiselle. Puudus oli harilik külaline perekonnas ja siit sai noore Uptoni vastuvõtlik hing esimesed torked, päälegi kuna ta sai võrrelda oma kodu selle küllusega mis valitses ta emapoolsete rikkaste sugulaste kodus, keda külastas õige tihti. Sugalased olid valmis võtma noore terase poisi isegi jäädavalt oma perekonda, kuid siin pani enese maksma Uptoni sünnilt kaasasaadud uhkus ja ema poolt sissekasvatet truudusetunne.

Kodune viletsus rõhus teda kohutavalt, kuid ta jäi siiski vanemate juurde.

Isa joomine võttis aegajalt katastroofilise ulatuse: See tasane ja hääsüdamik mees, kui ta oli jäänd pikemaks ajaks jooma, ei julend üldse enam tagasi pöörata koduste juure, kartes teha haiget oma naisele ja mitte julgedes vaadata silmi pojale. Ja siis pidi

Upton teda kõrtsidest üles otsima ja koju tooma, kinnitades talle ikka ja uuesti, et ema armastab teda endiselt, vaatamata kõigele, kuna isa vajas seda kinnitust nii väga.

Need stseenid ja ema vastav kasvatus jätsid Uptonisse lõpmatu vastikuse kõige alkoholilise ja mürgise vastu, mida ei ole nõrgendand temas ka hilisemad ajad ja meheiga.

Juba varakult Upton avastas omale teise parema ja ilusama ilma raamatutes. Dickensi protest seltskonna vastu köitis teda ja Thackeray'lt ta õppis nägema asjade tõelikku tuma. Suursuguse hingega poissi ei saand enam kunagi hiljem pimestada kõrgema seltskonna hiilgus. Ta oli õppind nägema seda, mis selle hiilguse taga oli.

Laevastiku ohvitseri ega piiskoppi, nagu oli lootnud ema, temast ei võind enam saada. Ta tulevik oli juba määratud.

Juba kolledžis käies hakkas muutsema omale teenistust kirjutamistööga. Kogu vaba aja ta kulutas pikade romaanide kirjutamisele, mis ilmusid mitmesugustes ajaviite ajakirjades. See oli must ja tüütu kirjanduslik käsitöö ja pärastpoole, Sinclairi ülikooli astudes, see viis niikaugele, et ta põgenes tegelikult elust täielisse üksindusse ja elas ainult oma tõelisele poetilisele eks-taasile.

Nüüd ta kirjutab jällegi mitu romaani, kuid mitte enam kui käsitööartikleid, vaid oma enese südame verega, nagu ta arvas. Need romaanid ei leidnud

aga ostjaid, kuna nad olid liiga eluvõõrad, naiivsed ja kirjutet puuduliku talendiga.

Sinclairi 23-as eluaasta tõi alles järsu pöörde. Ta oli abiellund ja lapse sündimine kutsus pilvede taha lennand poeedi maa pääle tagasi. Ta pidi näitama eneselle ja teistele, et ta tõeline koht oli siiski tegelikus maailmas.

1905. aastal sotsialistlikus nädalalehes

„Appeal to Reason“ (Üleskutse mõistusele) hakkas ilmuma romaan Chicago tapamajade oludest; autori nimi oli suurele publikule peaaegu tundmatu. See romaan oli Upton Sinclairi „Jungle“. Sinclair oli põhjalikult tutvund tapamajade linnajao oludega, enne kui asus kirjutama.

Selles romaanis on antud edasi ühe emigrantidegrupi saatus: nende töö tapamajades, nende võitlus olemasolu eest, nende hävinemine selles võitluses. Vanamehed on määratud näljasurmale, sest neid ei vaja enam keegi, naised, et hoida alal elu, hävinevad prostitutsi-

oonimülkas, lapsed surevad alatoitluse, Jurgis ise (teose pääkuju) satub vangis, selle eest, et oli löönd üht elajasandat.

Raamat sai õige kiiresti tuttavaks ja ajas avaliku arvamise meeled äreville. President Roosevelti poolt määratud uurimiskomisjoni töö tulemused tõendasid täielikult „Jungle'is“ esitet faktide tõelikkust.

Vaatamata sellele suurtöösturite ja rahameeste sõjakäigule Sinclairi vastu, mis sellele järgnes, läks korda vaikima

U. Sinclair.

panna neid ajalehti, mis olid põlastavate mõtete pesaks ja rahustada üldise arvamise. Sinclair aga tembeldeti odavate sensatsioonide pakkujaks.

See võitlus võttis oma alla tervelt kolm aastat Sinclairi parimat eluiga.

Järgmisis romaanis Sinclairi kirjanduslik talent langeb. Romaanis „Metropolis“ (1907) ja „Rahavahetajad“ (1908) ta kujutab kõrgema seltskonna elu. Need on külmad ja tundetud raamatud, täis kuiva moralismi.

1912. a. Sinclair sõidab Euroopasse. Ta käib Hollandis, Saksamaal, Inglismaal ja Prantsusmaal ja pöörab tagasi alles 1913. aastal. Ja sukeldub uuesti ühiskondliku tegevuse veekeerisesse.

Kolorados oli puhkend söekaevurite streik. See oli dramaatilisemaid episoodide kogu maailma tööliikumise ajaloos. Streikis 11.000 söekaevurit. Vastuseks sellele nad kihutati ühes perekondadega välja ettevõtjate majadest. Tööliste määratu suur armee asetus lahise taeva alla laagrisse. Ja siis tulisteti seda laagrit politsei ja ettevõtjate agentide poolt, kuni lõpuks toodi välja isegi kuulipildujad ja süüdati laager põlema. Tules hukkus mitu naist ja hulk lapsi.

Väga napid teated sellest sündmusest tungisid ainult sotsialistliku ajakirjanduse veergudelle. Sinclair otsustas lõhkuda selle vaikuse. Ta püüdis saada Rockefelleri jutule, kes oli kaevanduste peäomanikke, ja kui seda ei saand, siis organiseeris vaigse leinarongikäigu Rockefelleri kontori ette Broadwayl. Kuid säääl võeti demonstrandid vahi alla. Asi oli tekitand siiski kõmu ja ajalehed andsid Kolorado sündmustest üksikasjalise aruande. Vaikus oli murtud.

Vabanedes vanglast Sinclair pöördub

tagasi kirjanduslikule tegevusele. Omas uues romaanis „Kuningas Süsi“ ta annab läbilõike Kolorado traagilisest sündmusest.

1917. a. Ühisriigid astusid sõtta. Ka Sinclair uskus Wilsoni ideaalidesse, mis pidid kindlustama kogu maailmale demokraatia ja rahu ja oli sõja pooldajate hulgas. Hiljem aga, kui pidi nägema et sõda ei viind siiski mujale kui ainult hävitamisele ja veel suuremalle saagiahnitsemisele ta pettumus leidis väljenduse selles lauses, mille oli ise öelnud korra: „Ma ei andesta talle (Wilsonile) kunagi, et ta tegi narriks mitte ainult enese vaid ka minu!“

Need sündmused on kirjutet Sinclairi 1918. a. ilmund sõjaraamanis „Jimmy Higgings“.

1920. a. ilmub „100%“ lugu ühestisamaalasesest“. Siin Sinclair tasub endale kätte oma sõjalise idealismi, siin Sinclair-realist annab uuesti oma osa ilustamatule tõele.

Oma laialise ilukirjandusliku produktsiooni kõrval Sinclair on kirjutand veel terve rea pamflette ja uurimusi praeguse tööstuslise Ameerika nähete selgitamiseks. Neis ta opereerib ainult faktidega ja viib faktid loogiliste järeldusteni, mis on tihti ühekülgsed, kuid milledel ei puudu võitlusvärskuse veenvus.

Isiklikus elus Sinclair on sirge, kõhnavõitu, halliksminema hakkav mees, kes tõuseb vara, töötab palju, on hää tennisemängija ja tuline vaidleja. Veel praegu ta kannab ühe oma sugulase poolt kingitud poolpeetud ülikondi, täpselt nagu 17. aastaselt. Ta sõbrad peavad teda ebapraktiliseks ja armastavad teda õrnalt.

Kes hädasse usub ja meeltheidab, see hukkub veel samal tunnil. Kes abisse usub ja ei kardab, see võidab häda veel seitsmest tunnist alates.

Lhotzky.

Raisatud aeg on oleskelu, kasutat aeg on elu.

Goethe.

Tahtest ja tööst.

Tahte loomulik ergutusvahend.

Terveile iseloomudele pakub anduv töö ergutusvahendi, mis tähendab vaimliste võimete täiuslikku tegevusesolekut. Tahtejõuetu õpilane või üliõpilane ei õpi kunagi tundma tööd, mida tehakse nagu mängides. Selleks peab asuma töösse täie eneseusaldusega ja hoogsalt võitma ette tulevad raskused. Tahte tõeline ergutusvahend on jõuline pingutus.

Tegutsemistungil on sügav läte me sisimas. Elul on tarve enestast kulutada ja see tarve suureneb vastavalt tarmu¹⁾ laadi ja määrale: tegevusetus on raskeim piin. Vaadake tervet last: see pillab päevade kaupa mängides määratumalt jõudu, kuna tegevusesolek on tarvidus, mille rahuldamine valmistab rõõmu. Õppides omast kogemusest tundma rõõmu täiuslikust tarmust, ta ei tarvitse kunstlikke ergutisi. Kuid õpingud, mida talle määrame, peavad loomulikku teotsemistungi arendama. Seda saavutatakse sel teel, et uuritakse lapse tarbeid, soove, kalduvusi ja korraldatakse õpetus nii, et see pakuks rahuldust peidetud jõududelle, võimaldades nende õitselepuhkemist.

Last huvitab näiteks väga geomeetria, kui ta saab aru, et selle abil võib kergesti valmistada soovitud karbikese või lambivarju, mõõta toa õhuruumi, viljapuuai maaala, veebasseini liitrites, ligipääsmatu puu, maja või mäekingi kõrgust ja hiljem päris lihtsalt mõne planeedigi kauguse.

Last võib juhatada eritlema seda, mis temas sünnib. See on tarvilik, et ta märkab sisimaid rõõme ja et ta süvendaks neid neile pöördud tähelepanuga, sest iga tunne muutub täpsemaks ja püsivamaks kui ta asetatakse tähelepanu tulipunkti.

Kuid on eriti üks tunne, mis muutub masendavaks kui sellel peatuda: väsi-

musetunne, kardetav tunne, päris saatanlik kiusatus! See tuleb välja kihutada kui ta esindub; seda tunnet kuulates on kaotus kindel ja tuleb jätta töö sinnapaika. — Kui vähe teeme tõeliselt sellega võrreldes, mis võiksime teha! See salakaval väsimuse-suggestsioon tükib vägise teadvusse ja kuna ootame vaid usutavat ettekäänet tööst loobumiseks, siis võtame tolle teeskleja meeleldi vastu, kes aga meid endid peagi kottu päris välja tõrjub. — Kui seevastu vaprasti keeldume teda vastu võtmast, siis märkame vähehaaval leidnuvat omale üha rikkalikumaid jõuallikaid.

Nii nagu mõnes maakohas tuleb teha sügavad puurkaevud, et vett saavutada, nii tuleb tungida läbi väsimuse paksude suggestsioonikihtide, et jõuda jõu rikkale allikale. — Ärgu toetutagu kiiresti haihtuvaile meeleliigutusele, ka mitte väliseile ergutusvahendele, teadkem, et tahe on ainus kestev ergutus. Halbade harjumuste tõttu me ei tarvita ligilähedaltki kõiki jõutagavarasid. Täie pingutuse silmapilgul tuleb n. ö. märkida tarmu ülapiiri, maksimum, ega tule hiljem lubada laskuda sellest palju allapoole, mitte kunagi aga alapiirini, miinimumini.

Kui algame töid oldagu kindel kordaminekus. Ärgem kordagi mõelgem ebaõnnestumise võimalust, vaid rühime sellesse innu ja andumisega.

Töö on ergutav võitlus, nagu iga võitlus, ja selles on midagi sangarlikku¹⁾. Prudhon võrdleb seda sõjaga ja see ongi paikapidav elukardetavate ametite kohta, kus surm iga hetk varitsemas; vaimlises töös pole asi küll nii. Aga kui jätame arvesse võtmata elukardetavuse, siis nõuab tõeline sõda ometi pikka kannatust, stoalikkude ükskõiksust kannatuste kohta, puuduselle ja õnnetustele alistumist. Need just on õiglase töömehe hüved: üksindus, vaikus, ka-

1) tarm = energia, jõud.

1) sangarlik = kangelaslik.

rastet ja alistet keha vastuväidete tähepanematajätt, meeltesse tulvuvate kujutelmadele ja lugematuile soov-kiusatusile vaikne vastupanu on tema osa. Lisage siia tihti vaesus ja kõige väiksemad mugavused.

Kristoffer Columbuse eeskuju.

Masenduse silmapilkudel on õnneks, kui meil on sangarlik sõber, kes meid julgustab. Mõtelgem muuseas Kristoffer Columbust, kes eksles tundmatul ookeanil kannatades tormi ja nälga ja kes pidi võitlema mitte ainult meeskonna kartuse ja eelarvuste ning alampäälükute ebausaldetavuse vastu, vaid uneta õil kindlasti ka iseenda kahtluste ja jõuetuse suggestioonide vastu, mis rasketel silmapilkudel kerkivad karastanumagi hinge sügavusest.

Kuid tahte viimne tugi ei peta. Ta oli kord otsustand lõpuni välja pidada ja tormide, mässukatsete, meeskonna ja iseendagi sisema rahutuse möllus ta püsib kindlana ja võitmatuna. Ta teab, et kindel usk võidab vastolud ja on tugevaks toeks.

Kristoffer Columbus on inimliku tarmu täiuslik eeskuju, kuna kõik vaimsed ja kehalised takistused tõusid korraga ta vastu. Kõik inimesed, kes on sooritand mingi töö, on esmalt kohtand sisemisi takistusi, laiskust ja kahtlemist, millest peame vabanema ju tööle asudes, siis materiaalseid või ühiskondlikke takistusi. Inimese vaimline suurus on otsekoheses suhtes võidetud vastolude ja raskustega.

Ühispingutuste inimlik väärtus.

Tööl on lisaks sügav mõte ja rikas inimlik väärtus. Suurde inimlikku tõhe liitub iga õpilasegi pingutus. Nii, iga pisim pingutus on üks veetilkadest, millest moodustub majesteetlik jõevool. Inimkond püüab ikka kõrgema vaimlise elu poole ja see vaimline elu on saavutatav ainult töötajate ühispingutustega. See vaimline elu, mille leek saab oma toidu vaimutoodete innukast uurimisest, pole tasuta saadav kingitus. Seda peab teenima sitke tööga. Samuti kui brilljant saab läike ja sädeluse alles siis, kui teda on hoolsasti lihvitud, nii

võib vaim omandada läbilööva jõu ainult kannatliku tööga.

Võib näida, et meil, kes elame eesõigustetute sajandil, pole olnud nagu suurtel härradel muud kui sündimise vaev, et koguda kuulsust ja rikkust. Meil on käepärast teaduslikkude, kirjanuslikkude, kunstiliste ja eetiliste leiduste imeväärne küllus. Me oleme määratute rikkuste pärijad. Meie hääks mõtlesid Plato, Aristoteles ja Descartes. Meie jaoks keskaja hoolikad kunstnikud ilustasid skulptuuridega toomkirikud ja pildistasid palveraamatud, meie jaoks hardad mõtlejad murdsid inimsüdant, meie jaoks Galilei, Lavoisier, Ampère, Bertholet avastasid looduse saladusi.

Aga meie peame saama kõlvulisiks koristama meie tarbeks küpsend vilja. See võib sündida vaid sel teel, et hangime teadmisi. Pasteur oleks näind asjata vaeva, kui meie ei mõistaks tema leidusi.

Sooviksin, et laps esimesist katseist alates harjaks austama töö suurust ja ülevust. Sellest päale kui ta oskab lugeda ta peaks mõistma kirjamärkide ja kirjutamise määratud tähtsust. Enne seda kandis inimene kultuuri kallist vilja auklises kotis. Parimadki mõtted hävinesid: mälu on nõrk, unustamine nohe. Kirjutuskunst lubab panna raamatuisse tallele parimate intellektide poolt kogutud lõikused, üks sugupölv teise järele võib neist laenata rikkalikult, et külvata noortesse ajudesse. Meid toidab veel tänapäev nisu, mida kasvatasid kreekas Herakleitos, Plato, Aristoteles, Epikuros jt. inim-aru uudisviljelejad.

Trükikunsti leiutamine, mille abil raamatust võib saada piiramatu arv eksemplaare, tekitas maailmas samasuguse revolutsiooni nagu laskeriistade leidmine. Vanaaegsed relvad ei suutnud midagi rüütellossidele ja väga pisut raudriietet rüütlilegi. Samuti olid meitaolised inimesed võimetud rumaluse orjuse vastu: vabastav teadus oli ainult tillukese vähemiku eesõiguseks. Trükitud kirjatäht teeb teaduse kättesaadavaks kõige vaesemailegi ja vabastab nad üksinduse ja rumaluseraskeimast orjusest.

Lapski võib mõista, kuidas me geometria algelise teoreemi abil võime arvata planeedi kauguse. Aritmeetika, algebra ja lõppeks kogemusteadused on muretsend inimese vabadusele ja jõule ennekuulmatu ulatuse.

Õpetetagu laps tundma õpitavate teadmiste õnnistusi, oletetagu kaotetuks kirjutamine, trükikunst, üks või teine teadus ja uuritagu üheskoos, mis õnnetus sellest järgneks inimkunnale!

Õpilane ärgu lugegu luuletust aima-mata, et enamik inimesi, kuigi neid ümbritsevad looduse kaunidused, hajameelseina ja seotuna elatise muredesse oleksid jäänd pimedaiks, kui mitte suured luuletajad ja suured kunstnikud, kel suurem tundeerksus ja võimsa meelekujutelu and, poleks leidnud loodusilu ega neile seda õpetand.

Sooviksin, et tulevikus iga kooli-raamatu alul, olgu see siis arvutusõpp või keeleõpp, oleks mõni lehekülg selle inimkunnale osutat teeneist, nende eksimust, kannatusrikkaid tõist, mõnikord kangelaslikkusestki kes on pannud põhja teatavalle teaduselle, kes on näind vaeva meie hääks.

Samuti kui igasse hinge on peidetud vanemate ja kaugete esiisade aru ja hüved, samuti sooviksin, et õpilane milgi kombel tunneks end osasaajaks teda rikastand töökangelaste pingutusist ja et tal oleks austus ja tänuikkust nende kohta, kelle vaevanägemine on tõstnud ta kiviaja kultuuriastmelt tänapäeva haridustasale.

Kivi tavalises langemises on looduse üldpädevad seadused mõjumas. Samuti kõigisse õpiaineisse, kõige lihtsamaisegi, nagu tähestik, liitub üldpädev seadus, mis ainuüksi on võimaldand ühiskonna ja progressi — vastastikkuse abi, ühistegevuse ja solidaarse-töö seadus. Selle ühistöötä poleks jääaja vilets, rumal ja toores inimkond kunagi tõusnud Plato, Sophokles'e, Marcus Aurelius'e, Descartes'i ja Pascal'i kõrgustelle.

Sest päevast, mil õpilast valdab harras austus töö kohta, millest osa võtma tal on õnn kutsutud olla, võib olla kindel, et ta osutab siin hoopis teist indu kui siis, kui vastutahmist

andub tegevusele, mille õigustus ega väärtus talle pole selge.

Tee tööd õieti!

Vaadeldes suure vesiratta tööd, mida selle uurdesse vooland vesi oma raskusega pani keerlema, märkas Poncelet kui palju siin jõudu läks raisku. Ta uuris, kuidas peaks vesiratta konstrueerima, et raiskamist oleks võimalikult vähe. Nii ta kahekordistas vesiratta töö, mis on saand temast oma nime.

Vaadeldes õpilase või ülilõpilase tööviisi imetlen igakord määratud aja- ja jõukulu, mis tingitud halvast tööviisist ja hingeelu seaduste mittetundmisest, milliste seaduste rikkumise eest ükski ei jää karistamata. Kui arvestan aja, mille ise olen raisand, kui ei tunnud terveid, hingeelu põhitudedelle toetuvaid töömeetodeid, on mul sellest lõpmata kahju ja ma mõistan Salomon Reinach'i kibedusega tehtud tähendust, et ta 6—7 aastaga oleks võind õppida selle, mille omandamiseks oli kulutand 80 aastat.

Ma pole kunagi saand oma arvukailt õpetajailt näpunäiteid, kuidas peab tegema tööd ja vististi nad polnud kunagi küsimusele mõelnudki. Nad toimivad harjumusist. Kuid harjumus on iga edu takistus.

Aja väärtus.

Aja raiskamine on tagasisaamatu kaotus. Aeg on kui elu põhiolemus. Olles noor, tundub inimelu õige pikk. Selle kiiret veeremist märgatakse alles üle kolmekümne jõudnult. Chateaubriand jutustab, et ta neljakümnendal sünnipäeval kokkus tugevasti.

Näib nii, et kuna aeg mõõdetakse kellaga, see peaks olema võrdne kõigile. Kuid asi pole nii. Laisale tundub päev lõppematult pikana, töötajalle aga väga lühikesena, vastupidi, kui nad vaatlevad seda üheskoos, näib ta laisale tühi, peaaegu olematu, töötegitajalle aga rikkaliku sisuga. Aeg on kui raam, mida täidame mõtete, tunnete, kogemustega. Lühike elu, nagu Pascali või Spinoza'l võib olla väga rikas; pikk, kasutu elu võib olla igav ja tühi kui kõrb.

Tööaeg on lühike. Kui kuuekümnest eluaastast maha arvata lapsepõlv ja magamisaeg jääb vaid 30 aastat. Kui neist kolmestkümnest aastast arvame maha veel riietumis-, söömis- ja seedimisajad, haigused ja haiglased olekud, külastused, matkad, tulekud ja minekud, kasutatud hooled ja mured, lõpmatud lobisemised, kirjavahetuse, töövaheajad, määratu ajahulk, mida meilt varastavad kõiksugu tuuletallajad ja külastajad, siis leiame kokkudes, et isegi õnne pailastele jääb hädavaevalt 12 aastat vaimliseks tööks.

Tarvita aega kasulikult.

Kuigi aeg on nii lühike, võib teha suurtöid, kui teda ei raisata. Aja kokkuvõtteid on iga edu alus. Kui austame aega ja ta võrdlematut väärtust, on meil küllalt mahti teha mida tahame. A. Blanqui ütleb: „Nii töökas kui olen olnudki, tunnistan alandlikult, et olen raisand kogu elu jooksul viiskuuendikku ajast.

Ülejäänud ajaga olen sooritand hiilgavad õpingud, arvukad reisirid, jälgind kümme aastat arstiteaduslikke loenguid, saand Teaduste Akadeemia liikmeks, rääkimata reast eluaja kestel väljaantud teoseist.“

Tarm ei pikenda aega, aga ta kumnekordistab töö. *Vita, si scias uti, longa est.* — Töö, mille terve mees võib sooritada, on tähelepandav, kui ta vaid andub sellele tõsiselt.

Mosso on näidand, et 30 üksteisele järgnevat tugevat musklingutust tekitab väsimuse, mis nõuab 2 tundi puhkust. 15 pingutuse järel on vaja ainult 1/2 tundi puhkust. Jagades siis otsarbekohaselt pingutused võib sooritada 2 tunniga 60 pingutust. Bacon ju märkas halvasti jaotet töö mõju öeldes: „On laiskus kulutada liiga palju aega õpinguiks“. Aja hulk ei ole otsustav töö tulemuste kohta, tähtis on ainult tööks ohverdet tarm.

Teosest „Vaimline töö ja tahe“. Tõlk. E. M.

Esimesest rahvusvahelisest noorsoo rahukongressist.

uba eelmises nr. juhiti „Kevadiku“ lugejate tähelepanu päälkirjas tähendat kongressile, kus peatuti selle suhtumisel karskusküsimusele.

Olgu toodud siinkohal enim-esite-tule lisaks mõningaid märkmeid kongressi käigust, sääl-valitsend meeleolust, tehtud tööst jne.

Kongress peeti Hollandis 17—26 aug. s. a.

Esikohal väärrib mainimist asjaolu, et kongress ületas kaugelt kõik varem korraldat rahvusvahelised konverensid saabund delegaatide mitmekesisusega. Polnud esitet mitte ainult valge, kollane, must raass, vaid ka peaaegu igasugused sotsiaalsed klassid ja usulised, poliitilised, filosoofilised vaated. Kõik need erisugused elu- ja ilmakäsitused kohtasid üksteist sõbralikes väitlusis. See võimaldus tõetundmisele jõudmise-gea, et hoolimata arvamiste lahkumine-

kuist mitmel alal, peavad kogu ilma noored jälgima süiski koostöö printsiipi, kui nad soovivad kõrvaldada elust senised väärnähted ja põhjendada paremat tulevikku.

See oli rahukongress, kuid mitte tavaline professionaalsete patsifistide akadeemiline reflekteerimine Rahvaste Liidu konstitutsioonist ja muist selle-sarnaseist küsimusist. Sinna-kogunuile ei tähendand rahu üksnes militarismi kadu, üldist relvade tarvitamisest loobumist ega sellekohaste poliitiliste lepingute sõlmimist, vaid sellele omis-teti sügavam ja kaugemale küünivam tähendus. Sellesse mõistesse mahu-teti ka majandusliku eksploatatsiooni lõpetamine, imperialismi vältimine kõigis ta erivormes ning rõhutud klasside kui ka rahvuste vabaduse, õiguste kaits-mine ja uue inimese arendamine, kasvatamine, kes moodustaks vastse ilma baasi, tagaks igikestva rahu.

Kongressil tööteti haruldaselt intensiivselt.

Eriti tähelepanuvääriv oli töömeel-olu komisjonides, kus arutati kavas olevaid küsimusi üpris põhjanevalt. Väga tüüpiliselt ilmenes neis ka üks-teise mõistatahtmise püüe. Sest vaata-mata tegelikele erinevusile ilmasuhtu-misis, mis põhjustet niihästi isesuguseist kasvamistingimustest, ümbruskonna mõju-tusist kui ka puht-psühholoogilisest oma-pärasusest, nad jõudsid imestamisväärt üksmeelseile otsusile. Et osatet lõpu-seisukohad polnud saavutat mingi kunst-liku kompromissi teel, vaid olid tõeliste veendumuste avaldused, ja et säääl-töö-tavaid noori ühendas siiski kindel sise-mine, hingeline side, see on selgesti väljaloetav sellest, kuid komisjonide reso-lutsioonid viimseni aktsepteeriti rõhuva enamusega ka kogu kongressi poolt.

See ühenduse, sõpruse tunne, mis osutus sügavamaks, suuremaks kõigist näiliselt ülesaatmatuist erinevusest, köitis ühte, liitis kokku noori eriti intii-mse ilmega ja meelelahutust taotlevais koos-viibimisis, kas õhtuti-ööseti kohe tae-vast leegitsevat laagrituld silmitsedes või mitmesisulisi pidulikke ettekandeid kuulates. Nii tutvustasid aafriklaste pidul mustanahalised oma teisevärvilisi sõpru neegrite vaimueluga ja esitasid väljavõtteid nende ilukirjanduslikust loomingust. Proletaarlikkude noorte pidustused ei ängand vähem huvitust jne. Selliseist koosviibimisist osavõt-nute meeleolu manab esile võrratu kuju-kusega säääl olnud inglise noorsooliiku-mise ideoloog Harold F. Bing järgmi-sis sõnus: „Meie ainult ei arutlend üheskoos, vaid elasime üheskoos, män-gisime üheskoos, naersime üheskoos kogu nende kümne imelise öö-päeva vältel.“

Põhimõtteliste küsimuste käsitelul tegid õieti komisjonid päätöö. Moo-dustet kuuest komisjonist (mille tööalad kujunesid järgmiselt: 1) poliitika, 2) majandus, 3) pedagoogika, 4) religioon ja moraal, 5) raasside probleem, 6) noorsoo küsimused) eritles igauks ise-vaatekohalt maailma rahu saavutamise eeldusi.

Pääle avalikkude istungite pidasid

ka erirahvaste delegatsioonid omavahe-lisi koosolekuid. Needki tootsid tähtsa lisa kongressi üldväärtusele. Ent siin-kohal peab leppima üksnes nende mainimisega.

Enam rõhutamist vajavad vast need istungid, mis korraldeti, kas kahe-kolme eridelegatsiooni, ilmavaatesugulaste või mõnest spetsiaalsemast küsimusest hu-vitet noorte vahel (näit. Saksa-Poola, kõikide slaavi-tõuliste delegatsioonide, teise internatsionaali liigete, kommu-nistide, esperantistide j. t. ühised istun-gid). Neist koosolekuist võrsusid mõ-ningad võrdlemisi suuretähtsusega noorte komiteed rahvusvaheliste tülide ja väärarusaamiste taandamiseks. Olgu nimetet neist tähtsaimaina Poola-Danzig-Saksa (sanimelise probleemi lige-maks tundmaõppimiseks) ja Prantsuse-Saksa (vastavate maade omavahelise lähendamise edendamiseks) komiteed.

Kongressi tulemusile siirdudes peab allakriipsutama enne kõike alalise sekre-tariaadi asutamist, mille ülesanded võt-sid oma pääle kongressi organiseerind hollandlased. Tähendet sekretariaat tahab edendada kogu maailma noorte organisatsioonide-vahelist koostööd ja koguda ning levitada teateid noorsoo-liikumisest ja rahutööst.

Kongressi resolutsioonide valda ei saa praegu kahjuks üksikasjalisemalt sukelduda, kuna kongressi trükit aru-anne on alles ilumata.

Kongressi üldmuljest saame vast parima pildi ennem-tsiteeritu Bing'i sõnade põhjal: „See kinnitas meid meie otsuses: pühenduda veel rohkem asjale, millega oleme end kihland ja vastu võtta kõikide selle konsekvantsi-dega ülesanne, mida ajalugu asetab meie — pära-stõja generatsiooni—ette.“

Lõpetades oma äärjoonte tõmbamise kõnesolnud kongressi iseloomustuse alalt, tahaks erilisel esile tõsta Mahatma Gandhi sõnad, mida see saatis kong-reslasile, ja mis tuletavad meelde terve maakera kasvavalle põlvele ta kohustusi: „Kas maailmas valitseb tulevikus õigus ja rahu või ülekohus ja sõda, oleneb noortest.“

Harold F. Bing'i järele ajakirjast „Youth“ V. Olup.

Näpunäiteid võistluskirjutisist osavõtjatele.

Juhatusi „Ühe noorsooorganisatsiooni ajaloo“ kirjutajatele.

Siin on päänõue: kirjutetagu ainult sellest, mis rajaneb kindlaile faktele. Selle teemi käsitlejad ei või, ei tohi milgil tingimisel langeda targutamisse ega tühipaljasse mõtete mõlgutusse. Püütagu jääda ka aine suhtes võimalikult erapooletuks. Hoidutagu omapoolseist vahemärkusist. See on suurim vourus.

Töö ehituskivide hankimisel tuleb silmas pidada kolme allikat: 1) kõik kirjalikud dokumendid ja andmed, mis valgustavad vastava organisatsiooni minevikku, 2) isiklikud mälestused niipalju kui neil on kokkupuutepunkte huviobjektiks oleva organisatsiooniga ja 3) teiste organisatsiooni liikmete, vilistlaste kui ka muude isikute mälestused organisatsiooni elust.

Kui on kokku kantud kõik saadaval olev materjal, siis järgneb selle süstematiseerimine ja ümbertöötamine, kokkukulatamine ühtlaseks tervikuks.

Materjali jaotamisel, järjestamisel võiks baseeruda üldjoontes järgmiselle skeemile. —

I Sissejuhatus: Organisatsiooni asutamislugu:

- 1) Asutamise eellugu ja põhjused. Seikade mainimine, mis tingisid mingi organisatsiooni ellukutumise. Sääluures haarata ka võimaluse korral (sellekohaste andmete käepärast olles) lühidalt lähema ümbruse olukorda, eritella miljööd niipalju kui sellest sõltus organisatsiooni asutamistarve.
- 2) Asutajad liikmed. Tuua nende nimed. Aga tähtsaks osutuvad ka teised neisse puutuvad andmed niihästi organisatsiooni asutamisel kui ka selle tegevuse pärastisel arenemisel (vanus, haridus, teotsemisala, huvid jne.). Loomulik: kui asutajad liikmeid palju, siis peatutakse vaid tähtsamail.
- 3) Asutamise võimalikult täpne aeg.

II Pääosa: Organisatsiooni ajalugu.

- 1) Tegevuse üldprintsübid ja -suunad. See võiks umbes vastata organisatsiooni ideoloogiat analüüsile. Tuleks tsiteerida vastavat kohta põhikirjast ja konspekterida koosolekute protokolle, kus olid need küsimused päevakorral. Kui on olnud organisatsioonis pärast asutamist põhimõtete ümberhinnanguid, siis vaja need muidugi kinni naelutada.
- 2) Tegevuse detailne eritelu.
A. Vaimline enesearendamine.

Kõikide ettekannete teemide loetelu ja nende eriline rõhutamise ning lähem valgustus, mis on osutund silmapaistvalt tähtsaks organisatsiooni elus.

Teiste vaimlise iseloomuga algatuste nentimine ja kirjeldamine (ajakiri j. t.).

B. Meelelahutuse otsimine.

Laulu ja muusika tähendus organisatsiooni koosviibimisel. Milliste numbritega olid täidetud pidude eeskavad?

Kuivõrt viljeleti sporti? Kas korraldati ka ühiseid matkamisretki?

Muud lõbustusvahendid ja -alad.

C. Majanduslik ala.

Organisatsiooni sissetulekute allikad. Kas organisatsioonil on ka mingeid majandusliku ilmega ettevõtteid (kooperatiivid jne.)?

Üldine rahaline läbikäik aastate kaupa¹⁾.

3) Organisatsiooni isiklikust koosseisust.

Liigete arvu muutuvus aegade jooksul (täpsed arvud iga aasta kohta). Sellest võiks ülevaafiliku pildi saamiseks valmistada vastav tabel.

Üksikasjalisem andmestik juhtivamaist tegelasist (juhatusel liikmed ja teiste tähtsamate ametkohtade täitjad).

III Lõpukokkuvõte: Organisatsiooni tähendus.

1) Organisatsiooni mõju selles teotseend noorile.

Seltskondlikkude võimete arendamine. Mitmesuguste eluliste kogemuste omandamine jne.

Eriti on soovitav — kui see autoril võimalik — jälgida organisatsioonist lahkunud liigete pärastist elukäiku. — Kas on mõnest nende seast tõusnud milgil alal juhtiv jõud?

2) Organisatsiooni mõju lähemale ümbruskonnale.

On's ümbruses toime tulnd mingeid muutusi organisatsiooni mõjul. Kuis suhtub ümbrus organisatsioonile (häätahlikult, kaastundvalt või ümberpöörduvalt)?

3) Organisatsiooni asend meie noorsooliikumises.

1) Selle päätüki — „Tegevuse detailne eritelu“ — alajaotamine sõltub muidugi esijoones tarvitada olevast ainesistikust enesest. Muuseas võib seirata niisugustki printsüüpi, et kogu tegevus jagatakse ajaliliselt suuremaiks või vähemaiks lõigeteks. Säärane talitusviis on sobiv ja kohaseim juhul, kui organisatsiooni mineviku tegevuses on juhtund kaugele- küünivaid murranguid, mistõttu tegevus langeb iseenesest kindla-ilmelisiks perioodeks.

Organisatsiooni võrdlemine teiste noorsooorganisatsioonega ja selle üldhinnang.

Ettefoodud kava ei pretendeeri olla kohustav. See on esitet vaid näiteks. Lõpuliikliku töö kava dikteerivad igapäevale siiski vastavad materjalid. Ülal-käsiteldud skeem on kasutatav üha ainult mingi üldise eeskujuna. Teatud üldraamistiku annab m. s. A. Elango teos „Noorsookarskustöö Ees-tis“.

Kui mõnel puudub võimalus teha tead saada organisatsiooni üksikute tegevuspe-rioodide või-alade üle, siis tuleb loo-buda ka igasuguseist muist kat-seist (väljamõtelused jne.) nende tüh-jade kohtade täitmisel.

Ärgu minnaga kunagi sellele libedale teele, et peetakse silmas vaid töö lehe-külgede arvu suurus ning jäetakse hoopis unarule kvalitatiivne külg, sisu selgus, napisõnalisus, tihedus ja tööle-vastavus.

Kui tähendat vähestegi märkustega hoolega arvestetakse, siis võidakse kõnes-olnud töödega kokku kanda tänuväärset materjali meie noorsooliikumise ajaloo koostamiseks.

Juhatusi teemile „Karskus-mõtte eesti ilukirjanduses“ kir-jutajale.

Kuigi selle teemi formulatsioon võimal-dab kogu eesti ilukirjanduse haaramise, siiski on soovitat piirduda üksnes sulgudes juurelisatud teostega — E. Vilde „Prohvet Maltsvetiga“, A. Jakobsoni Vaeste-Patuste aleviga“ ja O. Lutsu „Õpilase Valtriga“. Eelista-tem põhjasüüvimist pinnal-liuglemisele.

Kuis avastada aga karskusmõtte ilukir-janduslikes teostes? —

Soovitaksin käia järgmist rada 1).

Püüta leida esmalt vastus all-püstitet kolmele küsimusele:

- 1) Kas on alkoholism antud teose põhjal kahjulik ja millisel alal avaldub selle pahelisus (Kas füsioloogilises halvasti-mõjuvuses, mo-raalse tasapinna allakiskumises või majandusliku elu kokkuvarisemis-es)? Ühtlasi vaja ära märkida, kus ilmeneb alkoholismi halb mõju, just enim.
- 2) Mis on antud teose järele alkoholi-smi põhjusiks ja millised osutu-vad neist tähtsaimaks?
- 3) Mis tuleks teha käsiteldavale teo-sele tugeades ühiskonna karskenda-miseks (kas valida lihtsalt seadus-andlik tee, taotella praeguse ühis-kondliku elu ümberkorraldamist või siirduda intensiivsele sisemise kultuuri elustamise katseile kõlblise nivoo tõstmisele)? Sääljuures tu-leks eritella ka soovitet vahendite põhjendusi.

Vastuseid aruteldud küsimusele otsitagu analüseeritavate teoste sündmustikes, ja tegelaste mõtteväljendusis.

Kui on niivisi läbi uuritud töö aluseks võetud kirjanduslikud teosed, siis asutagu tulemuste võrdlemisele. Otsitagu üles ni-hästi sarnasused kui erinevused karskus-mõtte käsitlusviises, eriteoseis.

Komparatsiooni²⁾ saaduses sisaldubki vastus teemis peituvale küsimusele. V. O.

Noorsookarskusküsimus 19. üleilmlisel karskuskongressil Antverpenis 19—25 augustini 1928.

Kui võrrelda hiljutit Antverpenis peetud 19. üleilmlist karskuskongressi 18-da üle-ilmlise karskuskongressiga 1926. a. Tartus, siis peab tahtmata otsuselle jõudma, et Tartu kongress mõneski suhtes kordalainum oli. Seda väljendasid omavahelistes jutu-ajamistes muu seas paljudki välismaalased. Seda oli märgata ka noorsoo karskustöö mõttes, kuna noorsoo enese osavõtt sellest kongressist puudus, välja arvatud mõni-kümmend üliõpilast väljastpoolt. Kongressi ajal polnud korraldet mingisuguseid noor-soomiitinguid, Veneetsia õhtut ega noorsoo rongikäiku kongressi auks, nagu see Tartus ja varemni Kopenhaagenis väga hästi õnnestus. Ka jäi pidamata Tartus valitud eritoimkonna poolt korraldada kavatsetav noorsoo karskusorganisatsioonide esitajate erikoosolek, kuigi seda kavatseti esialgu üliõpilastega ühes pidada. Tõsi küll, üldist noorsoo karskusliikumist puuduteti osalt ka IV—1 üleilmlisel üliõpilaskarskuskong-

ressil, kuid siiski võrdlemisi mõõdamines. Küll aga peeti pääle kongressi, pühapäeval 26. augustil Antverpenis suurepäraseid kato-liku vlaami noorsoo pidustusi, milledest osavõtjate arvu mõned isegi sajatuhandeni rehkendasid ja milliste loosungeiks oli: katoliiklus, vlaamlus, karskus! See suure-päraselt korraldet demonstratsioon väl-jendas katoliku kiriku paari aastatuhande kestes väljakujunend hiigla organiseeri-misoskust ja võimet, ühtlasi ka oskust kato-liku usku siduda kõige kõrgemate kodaniku ideaalidega: isamaalikkusega ja karskusega. Ühtlasi väljendus siin teatud kujul vlaami-vallooni rahvuslik vastolu Belgias, kuna

1) Siinkohal ei anna ma enam mingit kompositsiooni skeemi, vaid juhin kirju-tajate tähelepanu üksikuile olulisile momen-dele, mille silmaspidamine mõjub töö taga-järgedele positiivselt.

2) Komparatsioon — võrdlemine.

prantsuskeelne vallooni vähemus hollandi-keelse vlaami enamuse suhtes mõningaid eesõigusi naudib ega neist enamuse kasuks loobuda ei taha. Üleilmlise kongressi korraldamisel tundus prantsuskeelne vallooni element esikohal olevat, seda enam, et vlaami-hollandi keel ei kuulu mitte Euroopa üldmõistetavate keelte hulka. Nii mõnedki välismaalased mõistsid vlaami noorsoo hiigla demonratsiooni sellest vaatekohast. Peab aga küll ütleva, et see jäi nägemata paljudellegi kongressi saadikuile, kes pühapäevaks Antverpenist ära sõitsid, kuna neist noorsoo pidustusist kongressil ametlikult midagi ei teatud. Isiklikult nägin pühapäeva hommikul Brüsseli sõites Antverpeni pääraudteejaamas hulga sissesõitvaid pidutujuliste noorte ronge, eriorganisatsioonide lip-pudega ja märkidega, umbes nagu meil laulupeo ajal. Pidustuste käigust informeeris mind hiljemini läti üliõpilaste esitaja hra E. Tubelis, kes neist osa võttis.

Üldisel karskuskongressil oli aga üks sektsiooni koosolek pühendatud noorsoo-karskustööle. Siin esines avakõnelejana paater Maas Belgiast, esitades noorsoo-karskusliikumise põhimõtteid, illustreerides neid Belgia katoliikliku noorsoo karskusliidu Caritas'e tegevusega. Ta toonitas erilisel, et kui suudetakse karskusele võita noor inimene, siis on sellega võidetud terve elu, sagedasti järeltulevad põlvedki.

Baaseli noorsoo karskusliikumisest Shveitsis andis huvitava ülevaate dr. Karl Graeter, kes külastas Eestit 1923. a. Kopenhagenist üleilmliselt karskuskongressilt tulnud ekskursiooni liikmena.

Baaseli noorsoo karskustööle on pandud alus 1910. aastal. Seda tööd juhtivat häätemplerite ordo, kellel on 39 noorte rühma kokku 1400 liikmega alla 16 a. vanuseid ja 6 rühma 200 liikmega üle 16 a. vanuseid, kokku 45 rühma 1600 liikmega (Baaselis on umbes 130.000 elanikku). Et nende rühmade tegevust elustada, jaotas Graeter nad 8—12 liikmelisteks alarühmadeks, kelle juhatajad Graeter iga nädal oma koju teeõhtufele kutsus, neile parimat vaimlist lõbu pakku-des, ühtlasi neile juhatusi andes ja nende aruandeid ära kuulates. Hiljemini korraldas ta juhtidele pikemad kursused, asu-tades eri rühmi eri huvide rahuldamiseks.

Et hoogsamalt tegevusse astuda, muret-ses Baaseli noorkarsklaste koondis eneselle ühe suure näitemüügi korraldamise abil (puhaskasu 12.410 krooni) 16.000 ruutmeetri (ligi 2 tiinu) suuruse maatüki oma istutet roosiaiaga, viljapuudega, keeduviljaaia-ga, mänguplatsidega, peatuskoduga, kaevu ja dushiga, kruusaaugust tehtud vabaõhu-teenatriga jne. Sellel maatükil korraldetakse lõikuspidusid ühes teiste häätempleritega

alkoholitajookide pühadena (kirsi, õuna, viinamarja jne. pühad). Osavõtt neist lõi-kuspühadest ulatuvat 2000 inimeseni. Neid hakkavat ka teised linna organisatsioonid pidama. Nende pühade puhul levitetavat erilise hooga propaganda kirjandust ja karskusajakirja erinumbreid, mille kaudu levineb karskusaade ja saadakse märgata-vaid tulusid. Kirjandusmüügist võtvat dr. Graeter ise ka osa. Seda müüki popula-riseerivat eriti karske noorsoo pidurongi-käik läbi linna.

Kogu Shveitsi häätemplerite karskusosa-konnad pidavat suviste aegu ülemaalist püha. Neil olevat eriline sekretariaat, suure raamatukogu, lugemistoa ja koosolekute ruumiga. Kulud katvat haridusosakonna toetussumma, märgatavad soovijate toetu-sed jne. Ka korraldetavat noorte kaudu lilemüüki ja pandavat iga aasta toime kor-jandus suurtöösturite juures, keda ikka informeeritavat niihästi suusõnaliselt kui ka kirjalikult uute teadaannetega karskuse, eriti noorsookarskustöö rahvamajandusliku tähtsuse üle.

Poola noorsoo karskusliikumisest kõneles dr. T. Strumillo. Juba 19-da sajandi algusel tekkisid Poola ülikoolides Poola riigi ja rahva uuestisündi taotlevad üliõpi-lasühingud, milliseid hoidisi loomusunnili-selt alkoholist eemale nende kõrge idealism, kuigi sel ajal teadlik noorsoo karskusliiku-mine üldse puudus. 19. sajandi lõpul sai aga see liikumine siiski juba teadliku ilme, eriti tänu filosoofia professori Vincenti Lutoslavski tegevusele Kraakovis, kes nägi ette Poola uut tõusu ja tahtis oma rahvast selleks ettevalmistada moraalse ja sotsiaalse uuestisünniga. See usulis-patriootiline ühing kandis nime „Eleusis“, milline tänava pühit-ses oma 25 aastast juubelit.

Poolas on üle 50.000 skoudi, kes on kõik karsked. Ka muud üldised noorsoo organisatsioonid toetavad karskusliikumist, kuigi nende üksikliigeteks võivad olla ka mittetäiskarsked isikud.

Austria noorsoo karskustööst kõneles prof. dr. R. Smola, Tartu küllaline 1926. a. kongressidel. Austrias kestab algkooli kursust 8 aastat, mille järele noored on kohustatud veel edasiharimiskooles õppima, kus neile ka karskusküsimuses põhjaliku-mat õpetust antakse. Üldised noorsoo organisatsioonid, eriti sotsialistlikud, on niisugustena karsked ja korraldavad laialist selgustööd karskusküsimuse alal, muu seas plakaatide ja seinajaalehtede abil.

Veel kõnelesid prof. dr. R. Strecker ja Theo Gläss Berliinist, dr. Neytsheff Sofiast ja dr. Mikitsch Zagrebist. Läbirääkimistel esinesid paljud kõnelejad, kuid otsuseid ei tehtud. Villem Ernits.

Noorsoo töomaild.

IV. Rahvusvaheline Noorte Meeste Kristlikute Ühingute suvilaager Gotlandil

peeti 2.—10. aug. ajalooliselt kuulsa Hansalinna Visby ligidal, Rootsi N. M. K. Ü. päralt olevas mõisas Fridhemis. Laagrist, mis oli mõeldud pääasjalikult Baltimere ümber asuvate maade jaoks, võttis osa 12 rahvuse noorimehi arvalt üle 90. Et osavõtu tingimused meile õige soodsad, oli Eestist osavõtjaid 11.

Laagri patroonideks olid: Rootsi kuninga vend prints Oscar Bernadotte ja Rootsi skautide vanem Norén, kes ka isiklikult kohal viibisid. Asja tegelikud juhid olid N. M. K. Ü. ilmaliiidu sekretärid Strong ja Hooff.

Elati telkides. Kogu päevane tegevus toimus vabas looduses, väljaarvatud vihma juhud, mil kasutati selleks eriti ehitet hooneid.

Vaimlise aluse moodustasid igapäev aset leidvad piiblitunnid, ettekanded ja vaielused. Referaatide teemidest võiks mainida: „Kristus meie igapäevases elus ja töös“, „Rahvusvahelised vahekorrad 10 a. pääle ilma sõda“, „Praegusaja noorsugu ja idealism“, pääle selle veel mitmesuguseid küsimusi N. M. K. Ü. puutuvast töös.

Vaielusi peeti suure elavuse ja andumusega, olgugi et keelelised raskused küllaldast üksteisest arusaamist ei soodustand.

Vabaaega kasutati ujumiseks, sportimiseks, mängudeks ja õhtul lõkketulede korraldamiseks.

Kuna eestlased majanduslikel põhjusil enne laagri lõppu oleks sunnitud olnud lahkuma, võimaldeti neile rootslaste poolt täieline ülespidamine nädala aja jooksul. Seega oli meil võimalus pääle laagri aega Rootsis viibida ja sealsete N. M. K. Ü. tegelastega kokku puutuda, millise aja jooksul nii mõndagi tarvilikku õpiti.

Viibimine selles laagris ületas paljude Eestist osavõtnute ootused. A. P.-d.

V. noorsoo karskuskongress.

peetakse 27.—29. det. s. a. Paide, ühisgümnaasiumi ruumes. Kongressi päevakord on üldjoontes järgmisena ette nähtud:

27. det.

Avakoosolek kell 18.

1) Avamine. 2) Tervitused. 3) Kõne. 4) Muusikalisi ettekandeid ja deklamatsioone. 5) Kongressi liigete omavaheline tutvumine.

28. det.

- 1) Kongressi juhataste valimine.
- 2) Ülevaade noorsookarskustöö saavutustist 1928 a. Ref. üliõp. A. Kung.
- 3) Karskusmeelsuse seisukord praeguses koolinoorsoos ja teid selle tõstmiseks. Ref. mag. H. Rajamaa ja õpil. P. Vihalem.
- 4) Kiro ja sopakirjandus noorsookarskustöö seisukohalt. Ref. Haridusministeeriumi esitaja ja üliõp I. Tõnisson.
- 5) Noorsookarskustöö väljaspool kooli. Ref. E. Kubjas, A. Meikop, üliõp. A. Põld.

29. det.

- 1) Kaasaegse noorsoo karskusliikumise üldilme. — Ref. üliõp. A. Peets.
- 2) Mis teha karskusringide tegevuse elustamiseks. Ref. õpil.-d V. Saral, F. Huik, V. Veitman.

Kongressi teise päeva õhtul peetakse ühtlasi järjekorraline liidu asemikekoogu koosolek.

Kolmanda päeva õhtupoolikul leiab aset II noorsoo kõnevõistlus ning õhtul tahetakse viibida teelauas.

Kongressi korra eest vastutuse on lahkesti võtnud enda pääle dir. A. Reeben.

Kohapäälseid eeltõid teeb Paide Noorsoo Liit.

Kongressile sõitjaille loodetakse saada Vabariigi Valitsuselt 50% hinnaalandus raudteel sõiduks.

Kõnevõistlus.

II noorsoo kõnevõistluse teemiks on liidu juhatus määrand: „Joomakombed, nende osa alkohoolismi levinemisel ja nende vastane võitlus.“

Kõne aeg on 20 minutiga piiratud. Hindamiskomisjoni on palutud hrad: A. Reeben, A. Eglon, A. Elango, E. Kubjas, V. Olup.

Auhindadeks antakse kolmele paremale: I. A. Jakobsoni „Tuhkur hobune“ I—IV.

II. F. Tuglas „Juhan Liiv“ (ilukõites).

III. A. Kivi „Seitse venda“.

Noorusjõud IV.

Mõnesuguseil põhjusil katkes liidu aasta- raamatu „Noorusjõu“ väljaandmine paariks aastaks.

Edaspidi tahab liit aga jällegi järjekindlalt iga aasta alguseks „Noorusjõu“ järjekorralise ande kirjastada. „Noorusjõud“ IV ilmub kindlasti tuleva aasta algul, noorsoo- liikumise ajalugu käsitleva kouteosena, A. Kungi toimetusel.

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja; mag. phil. Alfred Koort. Tegev toimetus: Aleksander Kung, L. Kodres, F. Huik, E. Kubjas, I. Tõnisson.

Toimetuse kõnetunnid: tegevtoimetajal — iga päev 13—1¹/₂ 15 Jakobi t. 8.

Toimetuse address: Tartu. pstk. 86, telefon 404.